

INFO-BLAD

December 2019

Ordföranden har ordet

Hej! Tiden går och snart är 2019 ett minne blott. I detta jult-brev blickar vi som vanligt både bakåt och framåt.

Jubileumsåret 2019

Föreningens höjdpunkt under året måste väl utan tvivel vara jubileumsfestligheterna i Gävle?! Jag och övriga styrelsen är fortfarande mycket glada över att så många medlemmar hörsammade inbjudan och gjorde jubileet till något vi för alltid ska komma ihåg. (Finns ju, likaså för alltid (?), dokumenterat på Youtube, om man vill återuppleva dagen – länkar finns i förra info-bladet och på vår hemsida.)

Årets Kamrat blev också en rekordartad succé, såttill-vida att kollegor nominerade över 100 arbetskamrater! Och våra regionala möten har "som vanligt" rönt in-tresse och lett till glada återseenden mellan f.d. arbets-kamrater.

Snart 2020

Styrelsen har, utöver ett antal telefonmöten, nyligen haft ett möte i Mjölby där vi förutom återblickarna diskuterade och planerade verksamheten under nästa år. En huvudpunkt var förstås kommande årsmöte.

Olika förslag fördes fram, men av ekonomiska och praktiska skäl enades vi om att i första hand återigen efterhöra möjligheterna att få använda Personalhotellet i Norrköping.

Ett (dyrare) alternativ skulle kunna vara att försöka förlägga mötet till Långholmen i Stockholm.

Beträffande mötets innehåll hoppas vi kunna få till ett möte med den nya generaldirektören, som ju bör vara tillsatt till våren. Ett studiebesök vid den pågående utbyggnaden av Skenäsanstalten kan också ligga inom räckhåll.

En annan idé är att på nytt ta upp vårdarrollen till diskussion. Ny stress p.g.a. beläggningssituationen och ett "hårdare" klientel kanske talar för en riktig uppföljning av Annika Härenstams arbetsmiljöundersökning (avhandling 1989)?

Vi diskuterade också löst om intresse och möjligheter för en ny studieresa, kanske till Danmark.

Vi har efter mötet fått klartecken om boendemöjligheter på Personalhotellet för långväga resenärer. Vi har därför beslutat att förlägga årsmötet till Norrköping **fredagen den 15 maj 2020**, som vanligt med början runt kl. 13.

Vi får låna möteslokal på servicecentralen på Norra Promenaden. Efter program, ev. studiebesök och års-mötesförhandlingar planerar vi för mat och samkväm på ett matställe i närheten av Personalhotellet.

Närmare info kommer förstås längre fram, men **boka datum redan nu!**

Regionala möten

Det är alltjämt i Malmö och Östergötland som de regionala mötena samlar flest medlemmar. Arbetet med att öka intresset pågår i både Göteborg och Stockholm.

Höstens regionalmöte i Malmö refererades i förra info-utskicket. Mötena i Norrköping och Göteborg redovisas nedan. Och inbjudan till ett möte i Stockholm den 22 januari 2020 har nyligen skickats ut.

Museal verksamhet

Vi har också diskuterat förslag om ett utökat samarbete med Fängelsemuseet, och att engagera föreningens medlemmar i hanteringen av "museala minnen", inte minst med fokus på frivårdens historia. Det kan också handla om de gamla cellfängelserna som arbetsmiljö.

Fängelsemuseet efterlyser, förutom föremål och litteratur, berättelser – nedtecknade eller muntligt dokumenterade. Se separat info nedan!

Engagemang från föreningen

Styrelsen har också allmänt reflekterat över föreningens fortsatta engagemang i olika frågor, t.ex. kriminalvårdens beläggningssituation, risken för en "avhumani-sering" som en följd av ny lagstiftning och annat som kan förändra värdegrunder och öka svårigheterna att skapa innehåll i verksamheten. Vad gäller tidigare frågor som vi uppmärksammat kan nämnas att Gruvberget nu bygger upp en retreat-verksamhet som i någon mån kan kompensera den klosterverksamhet som p.g.a. beläggningssituationen lagts ner på anstalterna i Skänninge och Kumla.

Vår hemsida: www.krimkamrat.se

Vår e-postadress: krimkamrat@telia.com

Framtiden för Tidskrift för Kriminalvård (TfK)

Vi har nått av information om att TfK har stora problem med att få in relevant material, samtidigt som tryckkostnaderna håller på att bli övermäktiga. Man överväger därför att förvandla den till en renodlad nättidning, eventuellt med flera redaktörer för att vitalisera innehållet.

Vi har beslutat att stödja TfK bl.a. genom att informera våra medlemmar och uppmana dem att bidra med artiklar.

Sammanfattningsvis går vi således in i ett vårt 21 verksamhetsår med intresse och tillförsikt! Från oss alla till er alla – **En God Jul & Ett Gott Nytt År!**
Sten-Åke

Du och Fängelsemuseet!

Som nämnts så efterlyser Sveriges Fängelsemuseum föremål, litteratur, material, berättelser från dig som har ett förflutet inom kriminalvården.

Det gäller inte minst dig som verkat inom frivården! Eller som kan berätta om *arbetsmiljön* i de gamla cellfängelserna!

Har du sparat eller samlat något som du tror skulle kunna vara intressant att bevara och visa för framtiden – hör av dig till **Katarina Kallings** vid museet och berätta vad du har.

Telefon till Katarina **070-6280192** eller mail katarina.kallings@fangelsemuseet.se

Inte minst intressant är att kunna få *lyssna* på minnen och berättelser från gången tid. Museet har tillgång till flera intervjuer med tidigare befattningshavare från olika håll och nivåer och vill väldigt gärna ha fler. Vi har från Kamratföreningen sagt att vi gärna hjälper till!

Kan du tänka dig att ställa upp på en bandad intervju, eller har du förslag om gamla kolleger som skulle kunna tillfrågas om medverkan?

Hör av dig NU! Ring oss

Sten-Åke Lövdahl 0709-382879

Gert-Arne Sköld 0708-762921

Gunnar Warren 0738-161747

Alf Andersson 0708-295295

Thomas Ekbohm 0708-180544

Rolf E Johansson 070-3405947

Regionmöte i Norrköping

Den 5 november träffades vi på huvudkontoret i Norrköping för att höra "senaste nytt" av HR-direktören och föreningsmedlemmen **Johan Modin**. 15 medlemmar mötte upp.

Inledningsvis berättade **Frans Schlyter** att det finns tankar om att framledes ge ut Tidskrift för Kriminalvård enbart som en nättidning och att därvid söka få flera redaktörer som kan bidra över tid. Han efterlyste intresset här.

Därefter började dagens "huvudföreläsare" berätta om "tillståndet" i vissa avseenden inom kriminalvården. Först meddelade Johan att han själv efter sex år avgår som HR-direktör och återvänder till Härnösand som ny regionchef den 1 februari

2020. Föreningen önskade honom lycka till med det nya jobbet och hoppades att han även skulle föra föreningens talan norrut.

KV:s organisation – uppdatering!

Johan beskrev först hur dagens organisation ser ut, med början vid huvudkontoret (HK). Under tf generaldirektör **Stefan Strömberg** finns åtta avdelningar, varav två – säkerhet respektive frivård/ häkte/anstalt – utgör "kärnverksamhetsavdelningar", medan övriga sex är stödenheter. Här finns avdelningarna för ledningsstöd, ekonomi- och fastighet, HR, IT, kommunikation samt nationella transportenheten (NTE). Under GD finns sex regionala kontoren: Nord, Mitt, Stockholm, Väst, Öst och Syd. Idag finns i landet 32 häkten, 45 anstalter och 34 frivårdskontor.

Vad gäller GD-tjänsten så gick ansökningstiden (jo, den har varit ledigförklarad) ut i augusti, varför regeringsbeslut om ny ordinarie generaldirektör väl snart bör komma?

När de gäller antalet anställda vid HK finns idag cirka 350 i Norrköping och totalt cirka 700, inklusive lärare och HK-tillhörig personal på regionkontoren. Totalt i riket finns cirka 10 000 fast anställda och ca 1000 vikarier. Kriminalvårdsverket är därmed den fjärde största myndigheten i landet.

Beläggningsituationen

Den 3 november var beläggningsen 2087 intagna på häktena = 91,58%. Motsvarande i anstalt den 4 november var 4502 intagna = 97,78% (klass 1: 99,38%, klass 2: 99,24 och klass 3: 97,78%). En enormt besvärlig situation! Här pågår bl.a. diskussioner om att säkerhetshöja vissa enheter i klass 3 för att lätta på klass 2-beläggningsen.

Ekonomi

Kriminalvårdens anslag 2019 är 9,5 miljarder kronor. Myndigheten har haft sparbetning och sparat 432 miljoner. Man har detta till trots ett fortsatt underskott om 130 miljoner. Enligt de prognoser Kriminalvården gjort är man tillbaka med ett underskott om cirka 500 miljoner 2022, om inte anslaget ökar.

Personalomsättning inkl. pensionsavgångar

2018 var den totala personalomsättningen 10%. Bland kriminalvårdare var den 11%, och 8,5% för frivårdsinspektörer. Främsta skälet till att kriminalvårdare söker sig från kriminalvården är sannolikt schema och arbetstider, vilket myndigheten tillsammans med de fackliga organisationerna söker att finna lösningar på. Samtidigt väljer de flesta att stanna för att de gillar arbetsinnehållet och kollegorna. Det är inte ett krav på att tjänstemannen ska ha ett svenskt medborgarskap på klass 3.

Antal sökande per utannonserad tjänst

I snitt söker 6,5 personer tjänst som kriminalvårdare inkl. vikariat. Antalet sökande per tjänst skiljer sig åt över riket. Vid NTE sökte 18,2 per tjänst, till kriminalvårdare i Stockholm endast 3,6, medan det i region Syd var 12,7 per tjänst. Ingångslönen är idag 24 000 kr efter betald utbildning.

Övrigt

Personalens arbetsmiljö påverkas i hög grad av faktisk eller upplevt ökat hot eller hot om våld, liksom av att intagna från kriminella gäng i tilltagande grad visar bristande respekt.

Efter informationen gjorde vi en kortare rundvandring i HK -huset, varefter vi ägnade oss åt *After Work* på den italienska restaurangen Il Cibo.

Dags för medlemsavgiften

Fortfarande gäller det endast **100 kr** om året och föreningens plusgiro är **84 85 20-3**. Se också bilaga.

Regional träff i Väst

Den 19 november hade Kamratföreningen en regional träff i väst, i samarbete med frivårdsseniorerna i Göteborg, under temat *förändrade arbetsuppgifter för Frivården i samband med ny lagstiftning kring villkorlig frigivning*. Vi var sammanlagt 12 deltagare som på regionkontoret lyssnade på **Anki Prestberg**, som ju numera arbetar på Frivårdsavdelningen på Huvudkontoret och beskrev för oss den nya lagstiftningens innehåll och dess konsekvenser.

Den nya lagen, som träder i kraft till sommaren, innebär att villkorligt frigivna får en prøvotid som motsvarar resten av strafftiden, dock minst 365 dagar. Frivården beslutar om den frigivne ska stå under övervakning och denna kan efter särskilt beslut gälla längre än ett år. Stort fokus läggs på skötsamhet och risk för återfall i brott och den villkorligt frigivne ska vara skötsam under prøvotiden och efter förmåga försöka försörja sig och betala av på det skadestånd som dömts ut på grund av brottet.

Den villkorligt frigivne ska ställas under övervakning om det behövs för att minska risken för att hen begår nya brott, och beslut om förskrift, som fattas av Frivården, kan ges angående vistelseort, bostad, utbildning/arbete/sysselsättning och behandlingsinsatser. Vidare kan föreskrift beslutas om blod-, urin-, utandnings-, saliv-, svett- eller hårprov. Den villkorligt frigivne är skyldig att följa VSP och Frivården kan besluta om elektronisk övervakning upp till sex månader åt gången. Det blir också Frivården som beslutar om varning om klienten inte följer beslutade föreskrifter. Förverkande av villkorlig frigivning beslutas dock fortfarande av Övervakningsnämnden. I normalfallet ska förverkande ske upp till 15 dagar men i svåra fall kan beslutet gälla upp till 90 dagar. Inför prövning av förverkande kan Övervakningsnämnden också besluta om omhändertagande upp till 7+7 dagar.

Utifrån den nya lagen kommer alltså Frivården att behöva arbeta mer aktivt med övervakningen av de villkorligt frigivna. Ett större fokus läggs på kontroll och Frivården ges ett betydligt större mandat att själva agera mot misskötsamhet i form av beslut om förskrifter och aktiva åtgärder. Först när Frivården konstaterar att den villkorligt frigivne trots beslut om varning inte följer beslutade föreskrifter kopplas Övervakningsnämnden in som därefter också får mandat att besluta om förverkande av den villkorliga frigivningen under betydligt längre tider än förut.

Alf Andersson

Kamratstipendiet 2020

Det är också dags att komma med förslag till kandidater till utmärkelsen God Kamrat. **Deadline för nomineringar är den 15 februari 2020!** Information finns på hemsidan. Skicka ditt förslag till krimkamrat@telia.com

Historiska hörnet

Här ett bidrag till helgklytyren, som kanske kan vara tankeväckande i julbordstider?

Staffan Rudstedt har bland sin fars – den legendariske Långholmschefen Gunnar Rudstedt – efterlämnade papper bl.a. hittat ett tidsdokument av minst sagt ovanlig karaktär. Det rör sig en *vördsam anhållan* från en intagen, daterad 1931, och gäller behov av laxermedel.

Gunnar Rudstedt var vid denna tid amanuens vid Kungl. Fångvårdsstyrelsen, men fick då och då hoppa in som assistent på Långholmen, där han och föräldrarna f.ö. också hade tjänstebostad.

Redan då fanns en särskild blankett för intagnas skriftliga framställningar om olika behov (fångarna kallade den *knäböjarlapp*), men denna anhållan var skriven på ett vanligt linjerat pappersark. Man kan gissa att den var alltför informell för att kunna hanteras reglementsenligt och att den fick skrivas om i föreskrivet blankettformat. Som tur var sparade Rudstedt dock det litterära originalet!

En ynkelig visa om magens hårdhet

samt bönesuck om snar och dubbel hjälp

Rammad av det hårda ödet,
som gör stenar utav brödet,
blev jag hjälpt, ifall man sände
litet olja för min ände.

Stön och stånk och rop och jämmer,
hjälper inte, hur jag klämmer,
ty de kokta kalorier
löses ej av teorier.

Johansson¹, som gjorde staten,
rörde aldrig själv vid maten.
Annars hade han sin vård
redan rest å kyrkogård.

Lyssna därför, när ur djupen
ropas efter oljesupen.
Och ställ upp, oh mänskovän!
Gör min mage lös igen.

Dagen, som i skymning skrider,
skådar vad den arme lider.
Natten bragte denna sången
av en svensker, som satt fången.

¹ Johansson = Johan Erik Johansson, med.dr., professor emeritus i hälsovårdsärenden, Fångvårdsstyrelsen.

Framställningens författare var intagne nr 234, Sten Hemming Gardell, och bakom hans magbesvär finner man ett öde som torde ha rammat värre än den tillfälliga förstoppningen.

Gardell var kyrkoherde i Bollebygd och hade 1928 dömts för ”tillgrepp och förskingring i samband med falska räkenskaper och för oförstånd i tjänsten” till ”fem års straffarbete och två års påföljd” samt böter till kronan 200 kr. Han blev avsatt från sin befattning och förklarad ovärdig att vidare nyttjas i rikets tjänst. Dessutom ersättningsskyldig med 28.663 kr (drygt 800.000 i dagens penningvärde).

Han var född i Göteborg 1881, där fadern var folkskollärare, prästvigdes i Lund 1907 och hade sedan tjänstgjort som präst i Bohuslän och Helsingland. 1917 blev han kyrkoherde i Kungshamn och sju år senare i Bollebygd.

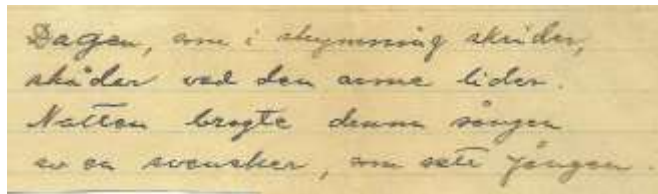
1928 uppdagades att kyrkoherden, både i Kungshamn och Bollebygd, hade förskingrat stora summor pengar, mer än 20.000 kronor i kollektmedel, skolvårdsmedel, missionsmedel, förmyndarmedel... Han hade enligt utredningen ”fört ett högt liv” för pengarna och även förlorat på borgen och utlåning.

Hans advokat försökte få en sinnesundersökning till stånd, men både det och deras överklagande blev resultatlöst. Göta Hovrätt fastställde domen den 27 december 1928. Gardell hade tagits in på Härlanda den 26 november och överfördes till Långholmen den 16 januari 1929.

Den 24 maj 1932 frigavs han villkorligt med två års särskild tillsyn. Vad som sedan hände är inte känt, men han var fortsatt kyrkobokförd *på församlingen* i Bollebygd fram till april 1935, då han noteras som utflyttad till Beuron i Donautal, Baden-Württemberg, i södra Tyskland. Där fanns/finns ett benediktinerkloster, och det faktum att Gardell redan 1929, förmodligen efter stor religiös vånda, hade konverterat till katolicismen, kan väl vara en ledtråd till fortsättningen. Han försvinner dock ur den svenska folkbokföringen och det är

inte känt om han hade kvar några kontakter med Sverige.

Ett tragiskt tillägg till kyrkoherdens sorgliga historia är att den landfiskal i Bollebygd som initialt utredde Gardells brott, och som var god vän med kyrkoherden, begick självmord under utredningen. Det framkom att även han hade gjort sig skyldig till förskingring.

Julrepris:

Knalltransporten

av Ove Johansson

Ett av de vinnande bidragen i Kamratföreningens Berättartävling 2012.

Detta utspelar sig på den öppna anstalten Djupvik, någon gång i slutet på 70-talet.

Som Jourhavande får jag larm om att en fånge var berusad och stökig, det var hans medfångar som slog larm till nattpersonalen, jag fanns hemma i bostaden. På plats kunde jag konstatera att det här blir ingen lätt historia, han hade försett sig med en sax. Någon stor personalstyrka fanns inte nattetid på en öppen anstalt, så hur gör vi? Vi överlade om att kalla in polis men en vårdare var en tuffing och tyckte inte det behövdes, vi var ändå tre personal.

Vi var tvungen att övermanna honom på något sätt. Efter att den tuffa vårdaren kastat sig på hans ben så han föll omkull kunde jag och en till hålla kvar honom på golvet. En av hans medfångar sparkade undan saxen som han tappade. Vi lyckades få på honom handbojorna men han stökade lika mycket ändå.

Nu blev det så att fången som sparkade undan saxen kunde få honom lugn genom att prata med honom som hans ”kompis”. Men när vi skulle ut till bilen så blev det bråk igen. Vi bedömde att vi inte skulle klara av honom utan stor besvär. Fortfarande kunde hans medfånge få honom lugn genom att följa med ut till bilen. Men när vi skulle åka så blev det liv igen.

Nu tog jag ett beslut som man inte skulle kunna göra i dagens kriminalvård, och som väl var tveksam då också. Jag lät hans medfånge följa med i bilen till Hall eftersom han kunde hålla honom lugn.

Nu var det så att denne medfånge var ökad bland Halls personal så när vi kom fram och låste in den stö-

kige fången så skulle dom låsa in medfången också naturligtvis. Dom muttrade lite över att vi hade bara sagt till om en bråkig fånge, nu kom vi med två, varav den ene ändå verkade lugn. Ni kan tänka er Hallpersonalens reaktion när vi sa att han var med som ”transportörare”, och skulle med tillbaks till Djupvik. Dom skakade bara på huvudet och muttrade något om, personal på öppna anstalter. Den historien berättas säkert än i dag på Hall.

Boken *Knalltransporten och andra berättelser* är slutsåld, men flera historier finns i Kamratföreningens berättelsebok *Bland direktörer och dynamitarder*.

Bland direktörer och dynamitarder

Boken kostar endast **110 kr plus porto** (ännu så länge 36 kr – portohöjning väntar den 1 januari!) och kan beställas via vår hemsida eller hos Gunnar Warren direkt: telefon och mailadress nedan.

Årsmötet 2020

Fredagen den 15 maj
var det alltså som skulle bokas!

God Jul!

Gott Nytt År!

Info-bladet är producerat av
Gunnar Warren,
V. Bernadottesgatan 30, 216 12 Limhamn
Telefon 0738-161747
Mailadress: gunnar.warren@telia.com